

Traditionele maritieme vaardigheden in kaart gebracht voor toekomstige generaties

BAASRODE - De locatie van de voormalige Scheepswerven Van Damme en Van Praet-Dansaert werd in 1993 wettelijk beschermd als dorpszicht met vijf monumenten. Vandaag de dag weerklinkt opnieuw het robuuste geluid van traditionele gereedschappen, en men ziet er enthousiaste vrijwilligers echte schepen bouwen. Ambrosius (Broos) Colman vertelt waarom precies Monumentenwacht Varend Erfgoed op deze plek neerstreek. Hij licht de activiteiten van de organisatie en haar medewerkers toe.

Door Paul Van Bergen

In 2002 richt Dirk Ramakers als voorzitter, samen met enkele enthousiastelingen de vzw Vlaamse Vereniging tot behoud van Historische Vaartuigen op (VVHV). Monumentenwacht Varend Erfgoed is een organisatie die per provincie opgedeeld is. Het is dan ook voor de hand liggend dat de site van Baasrode uitgekozen wordt tot hoofdkantoor en uitvalsbasis. Die sluit immers erg mooi aan bij het nautisch historisch kader van de omgeving, aan de Schelderivier gelegen. Toen de afdeling 'Varend Erfgoed' opgericht werd in 2008 was het evident dat de provincie Oost-Vlaanderen de prachtige plek te Baasrode aanwees, om van daaruit de activiteiten over heel Vlaanderen te ontwikkelen. In een nieuw gebouw kregen de kersverse monumentenwachters een kantoor. Colman schetst kort zijn loopbaan. Begonnen als vishandelaar te Brussel, wilde hij op al wat gevorderde leeftijd andere horizons verkennen. Hij gaat volwassenenonderwijs (CVO) Nautische wetenschappen volgen. Daaropvolgend behaalt Colman te Vlissingen bij De Ruyter zijn geloofsbrieven, Maritiem officier. Een atypisch profiel noemt men zoiets. De varende carrière wordt vervolgens bij Dredging International aangevat, en Colman staat ondermeer achter het roer van Crocodil en De Zwaan. Dan wordt hij echter gebeten door de drang tot conserveren en vastleggen voor latere generaties. Gelet op toestand in Vlaanderen en de opdeling per provincie, noemt hij het potentieel

varend erfgoed 'relatief klein'. Daarmee wordt een 200-tal schepen bedoeld. Omdat het werk grotendeels op het terrein uitgevoerd wordt, volstaat voorlopig een team van twee mensen. Samen met Jelle Annemans, tweede monumentenwachter, worden momenteel 84 schepen 'beheerd'. Voor organisatie en administratie kan het duo immers terugvallen op de diensten van de door de Provincie Oost-Vlaanderen ondersteunde Monumentenwacht Oost-Vlaanderen met kantoor in Gent. @TK:Bijzondere objecten

"Een schip staat bij ons te boek als 'een object', zegt Colman met een glimlach, "maar het hoeft niet per sé zeer oud te zijn om als historisch waardevol beschouwd te worden. Zo werd ons jongste schip, de Nele, een replica van een Oostendse tweemastsloep, eerst in 2005 te water gelaten. Het 25-meter lange schip is dus niet oud, maar wel 'uniek', en kan daarom nu al beschermd worden', verduidelijkt hij. Of er dan toch wel voor het grote publiek bekende, oudere 'objecten' opgevolgd worden? "Ja", zegt Colman, "iedereen onder ons zal het opleidingsschip Mercator, en vlotkraan 9 in het Antwerpse Bonapartedok waarschijnlijk wel kennen. Minder bekend is meestal toch het feit dat we het voormalig koninklijk jacht de Avilla, van wijlen Koning Boudewijn helpen in stand houden". Via het woord 'helpen', komen we tot de kern van de zaak. Hoe word je immers 'geholpen' als eigenaar van potentieel varend erfgoed? "Wel", gaat Colman verder, "de kostprijs van aan-

● Eens schip staat bij Monumentenwacht Varend Erfgoed te boek als 'een object'. FOTO PAUL VAN BERGEN

sluiting, of lidmaatschap is bijna verwaarloosbaar. Na een grondige inspectie van het schip dient een kleinigheid betaald te worden voor een uitgebreid rapport. In deze aanbevelingen proberen wij één uitgesproken hoofdthe-

ma te belichten. Kostenefficiëntie is voor ons daarbij het kernbegrip. Te veel enthousiaste scheepseigenaars onderschatten schromelijk de kostprijs van het varend houden van een schip, laat staan deze van een historisch

waardevol schip. Houtbehandeling en winterbergingstechnieken staan bovenaan de aanbevelingslijst, maar ook ultrasone diktemeting behoort tot de dienstverlening. Het rapport geeft antwoorden over de toestand

van het object". Colman en zijn collega Annemans spreken dan ook voor een stuk uit ervaring, want zij zijn beide respectievelijk schippers en restaurateurs van een oude Braboot en een spits anno 1941. Na registratie wordt elk schip minstens éénmaal per drie jaar werkmag geïnspecteerd, wat meteen leert dat er buiten de 'officiële' werkzaamheden om, ook officieuze gelegenheden zijn waar Colman en Annemans hun tedere kroost tegenkomen. "Ja", zegt Colman, "Oostende voor Anker, de Baasroodse Scheldefeesten en Waterkantwerpen zijn belangrijke en vooral toffe regatta's die ons toelaten om meerdere schepen tegelijk in actie te zien".

Na het registreren van de 24 vaardigheden, een taak die volgens Colman zo goed als klaar is, wordt de volgende stap gezet. "Het technisch-maritiem onderwijs moet nu overtuigd worden van het interessante en unieke karakter van deze vaardigheden.

Als we erin slagen om 'appetijt' op te wekken, en een deel van het lessenpakket te laten vervolledigen door één of meerdere van deze traditionele vaardigheden, dan wordt wellicht meer interesse opgewekt voor een loopbaan in de maritieme sector". Hoewel bijvoorbeeld sectoren als de bruggenbouw ook roepen om gekwalificeerd personeel, denk maar aan klinken bijvoorbeeld. Louter registreren is geen loze kreet, er zijn daadwerkelijk mooie video-beelden en ondersteunde trainingsprogramma's uitgewerkt, die dankzij promotiemateriaal voordiverse scholen in het daglicht gesteld worden.

Wat na 2012?

Het Europees project dat nu zoveel tijd vergt van onze beide monumentenwachters loopt echter nog dit jaar ten einde, welke ambities hebben Colman en Annemans voor de nabije toekomst? "We zouden het aantal schepen onder ons beheer graag uitbreiden tot een 150-tal objecten", wat als een niet mis te verstane oproep aan (potentiële) scheepseigenaars klinkt.

"Verder dromen we luidop van onze museumhaven, waarbij we met bewondering opkijken naar wat men in Zierikzee heeft weten te realiseren. Het zeer gevarieerd aanbod van die collectie, en de welgemeende interesse in buitenlands bezoek strekt onze collega's erg toe eer, besluit Colman. Meer informatie over het Europees project kan met terugvinden op:

www.traditionalmaritimeskills.eu

● Broos Colman (l) en Mr. Koen de Vriese.

FOTO PAUL VAN BERGEN